

Уставни суд, Велико веће, у саставу: председник Суда др Драгиша Б. Слијепчевић, председник Већа, и судије др Боса Ненадић, Катарина Манојловић Андрић, др Агнеш Картаг Одри, Предраг Ћетковић, Сабахудин Тахировић, Братислав Ђокић и мр Томислав Стојковић, чланови Већа, у поступку по уставној жалби Мирослава Јовановића и Слободана Златковића, обојице из Београда, на основу члана 167. став 4. у вези са чланом 170. Устава Републике Србије, на седници Већа одржаној 10. јула 2013. године, донео је

ОДЛУКУ

1. Усваја се уставна жалба Мирослава Јовановића и Слободана Златковића и утврђује да је у парничном поступку који је вођен пред Првим општинским судом у Београду у предмету П. 1145/06 повређено право подносилаца уставне жалбе на суђење у разумном року, из члана 32. став 1. Устава Републике Србије.

2. Усваја се уставна жалба Мирослава Јовановића и Слободана Златковића и утврђује да је пресудом Окружног суда у Београду Гж1. 6565/07 од 4. фебруара 2009. године и пресудом Врховног касационог суда Рев. II 480/10 од 20. октобра 2010. године повређено право подносилаца уставне жалбе на правично суђење, из члана 32. став 1. Устава, док се у преосталом делу уставна жалба одбацује.

3. Одлуку објавити у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Образложење

1. Мирослав Јовановић и Слободан Златковић, обојица из Београда, су 18. фебруара 2011. године, преко пуномоћника Бојане Љубиновић Андрејић, адвоката из Београда, поднели Уставном суду уставну жалбу против пресуде Окружног суда у Београду Гж1. 6565/07 од 4. фебруара 2009. године и пресуде Врховног касационог суда Рев. II 480/10 од 20. октобра 2010. године, због повреде начела забране дискриминације из члана 21. Устава Републике Србије и права на правично суђење из члана 32. став 1. Устава.

У уставној жалби се, поред осталог, наводи: да су подносиоци уставне жалбе поднели Првом општинском суду у Београду тужбу против туженог послодавца, ради поништаја решења којим им је отказан уговор о раду и да је првостепеном пресудом усвојен њихов тужбени захтев и поништена су наведена решења; да је оспореном другостепеном пресудом преиначена првостепена пресуда тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев подносилаца и да је Врховни касациони суд, одлучујући о ревизији подносилаца, донео оспорену пресуду којом је одбио ревизију као неосновану; да су другостепени и ревизијски суд погрешно оценили да су побијана решења законита због тога што су подносиоци уставне жалбе извршили повреду радне обавезе из члана 22. Уговора о раду и да оспорене пресуде нису донете у складу са Законом о парничном поступку, нити се оне заснивају на правилној примени Закона о раду; да су судови у истим чињеничним и правним ситуацијама доносили другачије одлуке, тако што су усвојили тужбени захтев колега подносилаца, налазећи да се понашање тих тужилаца не може окарактерисати као повреда радне обавезе која представља разлог за отказ уговора о раду, па подносиоци сматрају да је, у конкретном случају, повређено

њихово право на правну сигурност; да је овај радни спор трајао скоро осам година и да је повређено право подносилаца уставне жалбе на суђење у разумном року.

2. Сагласно члану 170. Устава Републике Србије, уставна жалба се може изјавити против појединачних аката или радњи државних органа или организација којима су поверена јавна овлашћења, а којима се повређују или ускраћују људска или мањинска права и слободе зајемчене Уставом, ако су исцрпљена или нису предвиђена друга правна средства за њихову заштиту.

У току поступка пружања уставносудске заштите, поводом испитивања основаности уставне жалбе у границама истакнутог захтева, Уставни суд утврђује да ли је у поступку одлучивања о правима и обавезама подносилаца уставне жалбе повређено или ускраћено њихово Уставом зајемчено право или слобода.

3. Уставни суд је у спроведеном поступку извршио увид у списе предмета Првог општинског суда у Београду П. 1145/06 и утврдио следеће чињенице и околности, које су од значаја за одлучивање у овој уставноправној ствари:

Тужиоци Мирослав Јовановић и Слободан Златковић, овде подносиоци уставне жалбе, су 19. децембра 2003. године поднели Првом општинском суду у Београду тужбу против туженог АД „С-market” из Београда, ради поништаја решења туженог послодавца којим је тужиоцима отказан уговор о раду. Предмет је заведен под бројем П1. 1545/03.

Први општински суд у Београду је у овом предмету заказао укупно 13 рочишта за главну расправу (12. фебруара, 1. марта, 31. марта, 18. јуна и 29. септембра 2004. године, 28. јануара, 22. фебруара, 18. марта и 9. маја 2005. године, 5. фебруара, 26. априла, 20. јуна и 29. јуна 2007. године), од којих је девет одржано. Рочишта заказана за 12. фебруар, 1. март и 31. март 2004. године нису одржана због спречености поступајућег судије, а рочиште заказано за 18. март 2005. године није одржано због недоласка сведока.

Првостепени суд је 9. маја 2005. године донео пресуду П1. 1545/03, којом је: у ставу првом изреке усвојио тужбени захтев тужилаца и поништио као незаконита решења туженог којима је тужиоцима отказан уговор о раду; у ставу другом изреке обавезао туженог да тужиоце врати на рад; у ставу трећем изреке обавезао туженог да накнади тужиоцима трошкове парничног поступка. Првостепена пресуда је 15. јуна 2005. године отправљена парничним странкама.

Одлучујући о жалби туженог, Окружни суд у Београду је решењем Гж1. 2580/05 од 13. октобра 2006. године укинуо првостепену пресуду и вратио предмет Првом општинском суду у Београду на поновни поступак и одлучивање, налазећи да првостепени суд треба да разјасни зашто су тужиоци приликом критичног догађаја били у групи радника која се окупила испред малопродајног објекта туженог и који је био циљ окупљања, те да оцени да ли радње које су тужиоци предузимали представљају логичку целину са радњама осталих учесника у групи и да ли су оне допринеле заједничком извршењу повреде радне обавезе од стране више лица. Окружни суд у Београду је 17. новембра 2006. године вратио Првом општинском суду у Београду списе предмета са писменим отправцима другостепеног решења.

У поновном поступку, предмет је заведен под бројем П. 1145/06, а прво рочиште за главну расправу је одржано 5. фебруара 2007. године. Први општински суд у Београду је 29. јуна 2007. године донео пресуду П. 1145/06, којом је: у ставу првом изреке усвојио тужбени захтев тужилаца и поништио као незаконита решења туженог којима је тужиоцима отказан уговор о раду; у ставу другом изреке обавезао туженог да врати тужиоце на рад; у ставу трећем изреке обавезао туженог да накнади тужиоцима трошкове парничног поступка. У образложењу првостепене пресуде је, поред осталог, истакнуто: да је побијаним решењима туженог отказан тужиоцима уговор о раду, због тога што су они 25. и 28. септембра 2003. године спречили и онемогућили пописну комисију да уђе у малопродајни објекат туженог и изврши попис, што представља повреду радне обавезе из члана 22. Уговора о раду, тј. ометање једног или више запослених у процесу рада којим се изразито отежава извршење радне обавезе; да је суд из извештаја о извршеном примопредајном попису од 1. октобра 2003. године утврдио да је Служба унутрашње контроле туженог извршила редовну контролу пословања у малопродајном објекту „Морава” у присуству рачунополагача Б. Ж. и да је у поступку контроле у пословању објекта утврђен низ неправилности, услед чега је руководиоца сектора Б. М. издао решење да се у наведеном објекту 25. септембра 2003. године изврши примопредајни попис између Б. Ж. и новог рачунополагача, те је именовано чланове пописне комисије; да пописна комисија није успела да изврши попис, зато што их је Б. Ж. истерао из објекта, о чему су они обавестили руководиоце, који су дошли у објекат, где су их дочекали бивши и садашњи радници туженог, међу којима је био и тужилац Слободан Златковић, који су давали вербалну подршку Б. Ж. да истраје у намери да не дозволи попис; да Б. Ж. није дозволио руководиоцима да уђу у објекат, говорећи погрдне речи, након чега су они одустали од пописа; да је 28. септембра 2003. године поново покушан попис, али је Б. Ж. поново спречио чланове комисије да обаве свој посао, упућујући им претње; да је попис обављен наредног дана тако што је комисија отпечатила објекат, насилно отворила врата и ушла у објекат и да су том приликом у околини примећене и присталице Б. Ж. међу којима су били и тужиоци; да је суд оценио да не постоје оправдани разлози из члана 101. став 1. тач. 3) и 4) Закона о раду да се тужиоцима откаже Уговор о раду; да није спорно да су тужиоци 25. и 28. септембра 2003. године били испред малопродајног објекта „Морава”, али да из исказа сведока произлази да тужиоци нису својим радњама спречили извршење пописа; да су изјаве сведока подударне у погледу чињенице да је Б. Ж. био тај који је спречавао комисију у вршењу пописа; да је суд, полазећи од наведеног, закључио да тужиоци својим понашањем нису учинили повреду радне дужности које су им побијаним решењима стављене на терет, односно да нису онемогућили пописну комисију туженог да 25. и 28. септембра 2003. године уђе у малопродајни објекат „Морава” и изврши попис, те је одлучено као у изреци; да је одлука суда о враћању тужиоца на рад логична последица одлуке о поништају решења туженог којим је тужиоцима отказан уговор о раду. Првостепена пресуда је 17. октобра 2007. године отправљена парничним странкама.

Одлучујући о жалби туженог, Окружни суд у Београду је 4. фебруара 2009. године донео оспорену пресуду Гж1. 6565/07, којом је преиначио првостепену пресуду тако што је одбио као неосноване тужбене захтеве тужилаца којим су тражили да се пониште као незаконита решења туженог којим им је отказан уговор о раду и да их тужени врати на рад, те је одлучио и да тужиоци исплате туженом трошкове парничног поступка. У образложењу оспорене другостепене пресуде је, поред осталог, наведено: да је првостепени суд погрешно применио материјално право када је закључио да у радњама тужилаца нема обележја повреде радне обавезе за које им се може отказати

уговор о раду; да, према оцени Окружног суда, учешће у групи у којој неки од чланова вербално или конклюдентним радњама подржавају радње лица које претњама и вређањем омета једног или више запослених у процесу рада и тиме отежава извршење његових радних обавеза, има карактер радње којом се доприноси извршењу повреде радне обавезе када се њеним предузимањем врши психолошки притисак којим се остварује последица ометања или прекида процеса рада; да из доказа изведених у првостепеном поступку несумњиво произлази да су тужиоци, по сазнању за одлуку о попису и примопредаји објекта и одлуку пословође да то спречи, дошли испред малопродајног објекта „Морава” са циљем да помогну и дају подршку пословођи Б. Ж, па је самим учешћем у групи таквих радника већ остварено заједничко деловање, односно испољена намера да се последица у виду забране рада пописне комисије и оствари; да поступање тужилаца у датој ситуацији представља логичку целину са радњама осталих учесника у групи и доприноси заједничком извршењу повреде радне обавезе од стране више лица; да је уговорима о раду закљученим између тужилаца и туженог послодавца предвиђено да ометање једног или више запослених у процесу рада којим се изразито отежава извршење радне обавезе, представља повреду радне обавезе за коју се запосленом може отказати уговор о раду, те је другостепени суд оценио да су законита побијана решења туженог.

Одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против другостепене пресуде, Врховни касациони суд је 20. октобра 2010. године донео оспорену пресуду Рев. II 480/10, којом је одбио ревизију као неосновану. У образложењу оспорене ревизијске пресуде је, између осталог, истакнуто: да је правилно становиште другостепеног суда да су тужиоцима законито отказани уговори о раду; да је одредбом члана 101. став 1. тачка 3. Закона о раду („Службени гласник РС”, број 70/01), који се у овом случају примењује, било прописано да послодавац може запосленом да откаже уговор о раду ако за то постоји оправдани разлог који се односи на понашање запосленог – ако својом кривицом учини повреду радне обавезе утврђене уговором о раду, те да је процедура која претходи употреби овог отказног разлога прописана одредбом става 2. истог члана и члана 104. ст. 3. и 4. Закона о раду; да је одредбом члана 22. Уговора о раду прописано да повреду радне обавезе представља ометање једног или више запослених у процесу рада, којим се изразито отежава извршење радних обавеза; да су тужиоци у конкретном случају заједно са другим радницима, вербалним или конклюдентним радњама, подржавали понашање пословође малопродајног објекта „Морава”, који је упућивао увреде и претње пописној комисији и руководству туженог и тако спречио попис и примопредају објекта, те да су тужиоци својом кривицом извршили повреду радне обавезе из члана 22. Уговора о раду, а што представља отказни разлог из члана 101. став 1. тачка 3) Закона о раду; да је при томе испоштована у потпуности законска процедура која претходи употреби наведеног отказног разлога. Ревизијски суд је 8. децембра 2010. године, преко другостепеног суда, доставио првостепеном суду списе предмета са писменим отправцима ревизијске пресуде. Први основни суд у Београду је 10. јануара 2011. године отпратио ревизијску пресуду парничним странкама.

Поред тога, Уставни суд је утврдио да је правноснажном пресудом Првог општинског суда у Београду П1. 126/07 од 17. априла 2008. године (која је потврђена пресудом Апелационог суда у Београду Гж1. 1329/11 од 20. октобра 2011. године) усвојен тужбени захтев тужилаца С. М. и С. Ж, колега подносилаца уставне жалбе, и поништена, као незаконита, решења туженог послодавца којима је тужиоцима отказан Уговор о раду, те је тужени обавезан да врати тужиоце на рад. Поступајући судови су у овом предмету оценили да тужиоци, у погледу истог спорног догађаја као и у парници

поводом које је поднета уставна жалба, нису спречавали и онемогућавали пописну комисију туженог да уђе у малопродајни објекат „Морава” и да они нису извршили повреду радне обавезе из члана 22. Уговора о раду, због чега тужени није имао оправдани разлог да тужиоцима откаже уговор. Први основни суд у Београду је 10. јуна 2013. године обавестио Уставни суд да у овом предмету тужени није изјавио ревизију.

4. Одредбама Устава, на чију се повреду позивају подносиоци уставне жалбе, утврђено је: да су пред Уставом и законом сви једнаки, да свако има право на једнаку законску заштиту, без дискриминације, те да је забрањена свака дискриминација, непосредна или посредна, по било ком основу, а нарочито по основу расе, пола, националне припадности, друштвеног порекла, рођења, вероисповести, политичког или другог уверења, имовног стања, културе, језика, старости и психичког или физичког инвалидитета (члан 21. ст. 1, 2. и 3.); да је свакоме зајемчено право да независан, непристрасан и законом већ установљен суд, правично и у разумном року, јавно расправи и одлучи о његовим правима и обавезама, основаности сумње која је била разлог за покретање поступка, као и о оптужбама против њега (члан 32. став 1.).

Одредбама Закона о парничном поступку („Службени гласник СФРЈ”, бр. 4/77, 36/77, 6/80, 36/80, 43/82, 72/82, 69/82, 58/84, 74/87, 57/89, 20/90, 27/90 и 35/91 и „Службени гласник СРЈ”, бр. 27/92, 31/93, 24/94, 12/98, 15/98 и 3/02), који је био на снази у време подношења тужбе у овој правној ствари, било је прописано: да је суд дужан да настоји да се поступак спроведе без одуговлачења и са што мање трошкова и да онемогући сваку злоупотребу права која странкама припадају у поступку (члан 10.); да ће суд у поступку у парницама из радних односа, а нарочито при одређивању рокова и рочишта, увек обраћати нарочиту пажњу на потребу хитног решавања радних спорова (члан 434.).

Закон о парничном поступку („Службени гласник РС”, бр. 125/04 и 111/09) (у даљем тексту: раније важећи ЗПП), који је ступио на снагу 23. фебруара 2005. године и који се од тог датума примењивао на предметни парнични поступак, има садржински сличне одредбе са одредбама претходно наведеног закона које се односе на ефикасно поступање суда и хитно решавање радних спорова, а осталим одредбама које су од значаја за одлучивање у овој уставноправној ствари је било прописано: да се пресуда мора писмено израдити у року од осам дана од доношења и да у сложенијим предметима суд може одложити писмену изразу пресуде за још 15 дана (члан 341. став 1.); да је другостепени суд дужан да врати списе првостепеном суду у року до 30 дана од дана доношења одлуке (члан 383.); да је првостепени суд дужан да одмах по пријему решења другостепеног суда закаже рочиште за главну расправу у року до 30 дана од дана пријема решења другостепеног суда (члан 384. став 1.); да ће се ако у чл. 394–410. овог закона није што друго одређено, у поступку поводом ревизије сходно примењивати одредбе овог закона о жалби против пресуде из члана 342, члана 356. ст. 2. и 3, чл. 357, 358. и 363, члана 366. ст. 2. и 3, члана 367. став 2, чл. 368, 373, 378. и чл. 381–384. овог закона (члан 411.).

5. Разматрајући наводе и разлоге уставне жалбе са становишта Уставом зајемченог права на суђење у разумном року, а полазећи од утврђених чињеница и околности које се односе на оспорени судски поступак, Уставни суд је утврдио да је ова парница покренута 19. децембра 2003. године, подношењем тужбе Првом општинском суду у Београду и да је поступак окончан доношењем оспорене пресуде Врховног касационог суда Рев. II 480/10 од 20. октобра 2010. године. Имајући у виду да је оспорена пресуда

Врховног касационог суда Рев. II 480/10 од 20. октобра 2010. године отправљена парничним странкама тек 10. јануара 2011. године, Уставни суд истиче да се приликом оцене разумности дужине трајања ове парнице сагледава и временски период у коме је урађен писмени отправак ревизијске пресуде и извршено њено експедовање из првостепеног суда. Суштински гледано, завршетак рока трајања поступка везује се за моменат окончања неизвесности за правни положај подносилаца уставне жалбе (видети пресуду Европског суда за људска права „Ridi против Италије” од 11. маја 1990. године).

Оцењујући период у односу на који је Уставни суд надлежан да испитује повреду права на суђење у разумном року, Суд констатује да је период у коме се грађанима Србије јемче права и слободе утврђене Уставом и обезбеђује уставносудска заштита у поступку по уставној жалби почео да тече 8. новембра 2006. године, даном ступања на снагу Устава Републике Србије. Међутим, полазећи од тога да судски поступак по својој природи представља јединствену целину која започиње покретањем поступка, а завршава се доношењем одлуке којом се поступак окончава, Уставни суд је оценио да се ради утврђивања оправданости дужине трајања поступка мора узети у обзир и стање предмета на дан 8. новембра 2006. године и да су, у конкретном случају, испуњени услови да се приликом оцене да ли се досадашње трајање поступка може сматрати разумним или не, узме у обзир целокупан период од подношења тужбе до окончања поступка оспореном ревизијском пресудом.

Када је реч о дужини трајања оспореног судског поступка, Уставни суд је закључио да је овај радни спор трајао више од седам година, што само по себи указује на чињеницу да парнични поступак није окончан у оквиру разумног рока. Међутим, полазећи од тога да је појам разумног трајања судског поступка релативна категорија која зависи од низа чинилаца, а пре свега од сложености чињеничних и правних питања у конкретном предмету, понашања подносилаца уставне жалбе као странака у поступку, поступања надлежних судова који воде поступак и природе захтева, односно значаја расправљаног права за подносиоце, Уставни суд је испитивао да ли су и у којој мери наведени критеријуми утицали на дуго трајање поступка.

У том контексту, Уставни суд истиче да је у овом предмету било одређених сложених чињеничних и правних питања која су се одразила на дужину трајања парничног поступка. Први општински суд у Београду је, решавајући о основаности тужбеног захтева подносилаца уставне жалбе, требало да утврди које су тачно радње предузели подносиоци приликом критичног догађаја, односно да оцени да ли се њихово понашање може оквалификовати као повреда радне обавезе запосленог предвиђена чланом 22. Уговора о раду (који су закључени између подносилаца уставне жалбе и туженог послодавца), а која представља разлог за отказ уговора. Ипак, Уставни суд сматра да неопходност извођења великог броја доказа не представља оправдани разлог за толико дуго трајање овог радног спора.

Испитујући понашање подносилаца уставне жалбе, Уставни суд је закључио да су они и њихов пуномоћник предузели све процесне радње како би се ова парница ефикасно окончала.

Уставни суд налази да су подносиоци уставне жалбе имали легитиман интерес да се благовремено оконча предметни парнични поступак. Парнице ради испитивања законитости решења којима је запосленом отказан уговор о раду, по мишљењу

Уставног суда, спадају у предмете у којима се захтева посебна ефикасност и марљивост суда.

Такође, Уставни суд је оценио да је погрешно и неделотворно поступање судова првенствено довело до неразумно дугог трајања овог радног спора. Најпре, Уставни суд је утврдио да четири рочишта за главну расправу у овој правној ствари, нису одржана из разлога који се могу директно приписати у кривицу Првом општинском суду у Београду. О неажурном поступању Првог општинског суда у Београду у овом предмету говори и чињеница да је наведени првостепени суд прекорачио рок за израду писменог отправака пресуда П1. 1545/03 и П. 1145/06, које су донете 9. маја 2005. и 29. јуна 2007. године, а које су отправаљене парничним странкама 15. јуна 2005. и 17. октобра 2007. године, имајући у виду одредбу члана 341. став 1. раније важећег ЗПП. С тим у вези, Уставни суд је нашао да је Први општински суд у Београду пресудом П1. 1545/03 од 9. маја 2005. године усвојио тужбени захтев подносилаца уставне жалбе за поништај решења туженог којима им је отказан уговор о раду, не утврђујући да ли њихове радње имају обележје повреде радне обавезе предвиђене одговарајућом одредбом уговора о раду, те је Окружни суд у Београду решењем Гж1. 2580/05 од 13. октобра 2006. године укинуо наведену пресуду и вратио предмет првостепеном суду на поновни поступак и одлучивање. Одговорност Првог општинског суда у Београду за прекомерну дужину трајања парничног поступка лежи и у чињеници да је првостепени суд тек након два и по месеца од дана пријема решења Окружног суда у Београду Гж1. 2580/05 од 13. октобра 2006. године заказао прво рочиште у поновном поступку, иако је према одредби члана 384. став 1. раније важећег ЗПП био дужан то да учини у року до 30 дана од дана пријема другостепеног решења. Узимајући у обзир да је поступак по ревизији трајао више од једне године и шест месеци и да је ревизијски суд, у смислу одредаба чл. 383. и 411. раније важећег ЗПП, за непуних месец дана прекорачио рок за враћање списка предмета првостепеном суду након доношења оспорене ревизијске пресуде, Уставни суд је оценио да постоји одређени допринос Врховног касационог суда због неоправдано дугог трајања радног спора. У том смислу, ваља истаћи и да је Први основни суд у Београду у незнатној мери допринео неразумно дугом трајању ове парнице, јер је оспорену пресуду Врховног касационог суда Рев. П 480/10 од 20. октобра 2010. године отправио парничним странкама након више од месец дана од дана пријема списка предмета.

Полазећи од изнетих разлога, а имајући у виду дужност судова да хитно поступају приликом решавања радних спорова, Уставни суд је оценио да је, у конкретном случају, повређено право подносилаца уставне жалбе на суђење у разумном року зајемчено одредбом члана 32. став 1. Устава, па је уставну жалбу у том делу усвојио, сагласно одредби члана 89. став 1. Закона о Уставном суду („Службени гласник РС”, бр. 109/07, 99/11 и 18/13 – УС), одлучујући као у тачки 1. изреке.

6. Испитујући наводе и разлоге уставне жалбе са становишта одредбе члана 32. став 1. Устава, Уставни суд је закључио да подносиоци првенствено указују на различито поступање Окружног суда у Београду, Апелационог суда у Београду и Врховног касационог суда, који су у истој чињеничној и правној ситуацији донели различите пресуде и тиме довели подносиоце у неравноправан положај у односу на њихове колеге чији је тужбени захтев правноснажно усвојен, нарушавајући правну сигурност.

У том смислу, Уставни суд је оценио да различита пракса редовних судова сама по себи не указује нужно на повреду права на правично суђење, тим пре што уједначавање

праксе судова опште надлежности не спада у надлежност Уставног суда, већ Врховног касационог суда. Међутим, полазећи од тога да је у парничном поступку поводом кога је поднета уставна жалба и у предмету Првог општинског суда у Београду П1. 126/07 утврђено да су тужиоци били запослени код туженог послодавца, те да су они поднели тужбе ради поништаја решења туженог којим им је отказан уговор о раду и која су донета поводом истог спорног догађаја, Уставни суд је нашао да у ова два предмета неспорно постоји идентитет чињеничног и правног стања. Такође, Уставни суд је закључио да је код овако утврђеног чињеничног и правног стања, Окружни суд у Београду оспореном пресудом Гж1. 6565/07 од 4. фебруара 2009. године правноснажно одбио тужбени захтев подносилаца уставне жалбе, а да је пресудом Апелационог суда у Београду Гж1. 1329/11 од 20. октобра 2011. године правноснажно усвојен истоветни тужбени захтев тужилаца. У образложењу наведене пресуде Апелационог суда у Београду је истакнуто да тужиоци нису спречавали и онемогућавали пописну комисију туженог да уђе у малопродајни објекат „Морава” и да они нису учинили повреду радне обавезе из члана 22. Уговора о раду, због чега је незаконито решење туженог којим је тужиоцима отказан уговор о раду.

Имајући у виду наведено, Уставни суд је закључио да су наведени судови донели различите одлуке о основаности тужбених захтева који су се заснивали на истом чињеничном и правном стању и да су на тај начин подносиоци уставне жалбе, којима је одбијен њихов тужбени захтев, доведени у битно различит положај у односу на тужиоце чији је истоврсни тужбени захтев усвојен. Уставни суд је становишта да је таква пракса судова последње инстанце супротна принципу правне сигурности (о повреди права на правну сигурност видети пресуде Европског суда за људска права у предметима: „Santos Pinto против Португалије” од 20. маја 2008. године и „Beian против Румуније” од 6. децембра 2007. године, као и нпр. Одлуку Уставног суда Уж-197/2007 од 16. јула 2009. године). Стога је Уставни суд оценио да је оспореним пресудама повређено право подносилаца уставне жалбе на правну сигурност, као саставни део права на правично суђење. Из тих разлога, Уставни суд је усвојио уставну жалбу и у овом делу, сагласно одредби члана 89. став 1. Закона о Уставном суду, одлучујући као у првом делу тачке 2. изреке.

Изузимајући разлоге који се односе на недоследну судску праксу и повреду права на правну сигурност, Уставни суд је оценио да уставна жалба не садржи уставноправне разлоге који би указивали на то да је оспореним пресудама повређено право подносилаца на правично суђење.

Узимајући о обзир наводе уставне жалбе који се односе на повреду права на правично суђење у предметном парничном поступку, Уставни суд констатује да је у поступку по уставној жалби надлежан само да утврђује да ли је појединачним актом или радњом државног органа или организације којој је поверено јавно овлашћење дошло до повреде или ускраћивања људских или мањинских права и слобода зајемчених Уставом, односно да није надлежан да испитује законитост одлука редовних судова и врши оцену утврђених чињеница и доказа у поступку који је претходио подношењу уставне жалбе, а на којима се заснивају оспорене пресуде. У том смислу, задатак Уставног суда је да испита да ли је парнични поступак у целини био правичан на начин утврђен чланом 32. став 1. Устава.

По налажењу Уставног суда, подносиоци уставне жалбе траже да се испита правилност и законитост оспорених пресуда, а не наводе разлоге који би указивали на то да су

Окружни суд у Београду и Врховни касациони суд ускратили подносиоцима неку од процесних гаранција правичног суђења или да су донели оспорене пресуде без ваљаног образложења, произвољно примењујући материјално право. С тим у вези, Уставни суд сматра да су другостепени и ревизијски суд дали довољне, јасне и уставноправно прихватљиве разлоге када су оценили да су подносиоци уставне жалбе заједно са осталим члановима групе, дајући подршку пословођи Б. Ж, ометали рад пописне комисије туженог, те да су они учинили повреду радне обавезе предвиђене чланом 22. Уговора о раду – ометање једног или више запослених у процесу рада којим се изразито отежава извршење радне обавезе, а што представља разлог за отказ наведеног уговора.

Такође, Уставни суд налази да су уставноправно неприхватљиве тврдње подносилаца уставне жалбе према којима је Окружни суд у Београду донео оспорену другостепену пресуду на основу измењеног чињеничног стања. Ово стога што је Уставни суд закључио да је другостепени суд донео оспорену пресуду примењујући материјално право на чињенично стање које је утврђено у првостепеном поступку, те да је само другачије радно-правно тумачио и квалификовао понашање подносилаца уставне жалбе у односу на првостепени суд.

Разматрајући наводе о повреди начела забране дискриминације из члана 21. Устава у овом радном спору, Уставни суд је закључио да су уставноправно неаргументовани наводи подносилаца уставне жалбе да су они на било који начин дискриминисани у предметном парничном поступку. Ово из разлога што подносиоци уставне жалбе нису пружили доказе који би указивали на то да им је због неког личног својства повређено људско или мањинско право зајемчено Уставом, што је неопходна претпоставка да би се могла утврдити повреда начела забране дискриминације.

Стога је Уставни суд одбацио уставну жалбу у овом делу као недозвољену, сагласно одредби члана 36. став 1. тачка 7) Закона о Уставном суду, јер не постоје претпоставке утврђене Уставом и Законом за вођење поступка и одлучивање, те је одлучио као у другом делу тачке 2. изреке.

7. Будући да подносиоци уставне жалбе нису тражили накнаду штете и да се оспорене пресуде заснивају на уставноправно прихватљивом тумачењу материјалног права, Суд је, у смислу одредбе члана 89. став 2. Закона о Уставном суду, закључио да је објављивање ове одлуке у „Службеном гласнику Републике Србије” довољно да се постигне правично задовољење подносилаца због утврђене повреде права на правично суђење и на суђење у разумном року, одлучујући као у тачки 3. изреке.

8. На основу свега изложеног и одредаба члана 42б став 1. тачка 1), члана 45. тачка 9) и члана 46. тачка 9) Закона о Уставном суду, као и члана 84. Пословника о раду Уставног суда („Службени гласник РС”, бр. 24/08, 27/08 и 76/11), Уставни суд је донео Одлуку као у изреци.

Број Уж-779/2011

Председник Већа,

др Драгиша Б. Слијепчевић, с.р.

